

Tekel Genel Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkında Kanun tasarısı ve Gümrük ve Tekel ve Bütçe Komisyonları raporları (1589)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71-555, 6/1191

8 . V . 1946

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkında Gümrük ve Tekel Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 4 . V . 1946 tarihinde Yüksek meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarılarının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

Başbakan

Ş. Saracoğlu

Tekel Genel Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki kanun tasarısının gerekçesi

Tekel İdaresinin bira, malt, şarap ve sigara fabrikalarıyla diğer Tekel maddelerine ait tesis ve imalâthaneleri, uzun süren savaş yıllarında üstünçalışma, fazla randıman alma ve dolayısıyla geniş gelir sağlama zaruretleriyle ciddi surette yıpranmıştır.

Çeşitli içki ve tütün imalâtında, teknik üstünlük bu yüzden zaruri olarak elde edilememiş ve bilhassa bira istihlâki gün geçtikçe artmakta olduğundan mevcut iki bira fabrikamızın kapasiteleriyle bu artışların karşılanması imkânsız bir duruma girmiş bulunmaktadır. Yüksek randımanlı az zayıatlı ve ucuz maliyetli bir işletme kurularak halkın bugünkü ihtiyaçlarını ve önümüzdeki yıllar satış artışlarını geniş bir şekilde karşılayabilmek için, bira, malt, şarap, fıçır, sigara ve poşetli kibrit fabrikaları gibi tesislerin yeniden kurulması veya kısmen takviyesine kesin ihtiyaç görülmektedir.

Yeniden kurulacak veya tevsi edilecek fabrika ve tesis bedellerinin elde edilecek gelir fazlasıyla birkaç sene içinde karşılanabileceği umulmaktadır.

Yıllık ödeme miktarı 10 000 000 lirayı geçmemek şartıyla 50 000 000 liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi ve bu maksat için lüzumunda bono ihraçı, ve yapılacak sarfiyatın karşılığı olarak Tekel İdaresinin gider bütçesine gerekli ödeneğin konulması sağlanmak üzere işbu kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Gümrük ve Tekel Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Gümrük ve Tekel Komisyonu

Esas No. 1/589

Karar No. 11

14 . V . 1946

Yüce Başkanlığa

Tekel Genel Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkında Gümrük ve Tekel Bakanlığınca hazırlanan ve 8 . V . 1946 tarihli 6/1191 sayılı Başbakanlık tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı Komisyonumuza havale edilmiştir.

Gümrük ve Tekel Bakanı Tahsin Coşkan, Tekel Genel Müdürü Hüsnü Kortel ve Teknisyen arkadaşları buldukları halde tasarı incelendi.

Gerekçesinde ve Komisyonunda yapılan açıklamalardan anlaşıldığına göre : Bir taraftan Tekel İdaresine ait mevcut, bira, malt, şarap ve sigara fabrikalarıyla diğer tesislerin harb yıllarında ~~varlığını~~ olmıyan yenileştirme ve genişletilmesini sağlamak, diğer taraftan fazla alkollü içkiler istihlâkinin azaltılmasını ve memleket bağıcılığının gelişmesine esaslı surette hizmet eden bira ve şarap istihlâki artışını karşılayabilmek için yeni tesisler vücade getirmeye zaruret hissedilmiştir. Bu yeni kurma ve kuvvetlendirmelerin gerektirdiği ödenekler yurdu-muzda istihsalin artmasına, tekel maddelerimizi

ihraç imkânlarının sağlanmasına, ve halkımızın yaşama seviyesinin yükselmesine yardım edecek ve birkaç yıl içinde bu tesislerin kendi gelirleriyle karşılanabilecek bir mahiyettedir.

Komisyonumuz gerekçede ileri sürülen mü-lâhazaları yerinde bularak Hükümetin istediği yetkilerin verilmesini uygun görmüş ve kanun tasarısını olduğu gibi kabul etmiştir.

Havalesi uyarınca Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Yüce Başkanlığa sunulur.

Gümrük ve Tekel

Komisyon Başkanı	Sözcü	Kâtip
Mardin	Rize	Seyhan
S. Düzgören	K. Kamâ	Ş. İçcen
Amasya	Bilecik	Çanakkale
N. Aktın	M. Ş. Esendal	A. Kamçıl
Erznurum	Eskişehir	Gaziantep
M. H. Göle	İ. Özdamar	Dr. M. A. Ağakay
Malatya	Samsun	Samsun
H. Sağiroğlu	S. Erbay	N. Öztuzci
Tekirdağ	Tekirdağ	Urfa
E. Pekel	N. Trak	A. K. Tecer
Malatya		Yozgad
O. Taner		C. Arat

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/589
Karar No. 88

15 . V . 1946

Yüksek Başkanlığa

Tekel Genel Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkında Gümrük ve Tekel Bakanlığınca hazırlanan ve Başbakanlığın 8 . V . 1946 tarih ve 6/1191 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı, Gümrük ve Tekel Komisyonu raporiyle birlikte Komisyonumuza verilmekle Gümrük ve Tekel Bakanı ile Tekel Genel Müdürü ve Maliye Bakanlığı adına Bütçe ve Malî Kontrol Genel Müdürü hazır oldukları halde okundu ve incelendi.

Kanun tasarısı, Tekel İdaresine ait mevcut tesisleri tekemmül ettirmek ve yeni fabrika ve tesisler meydana getirmek maksadiyle 50 000 000 liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişmek yetkisini tazammun etmektedir. Konu, istihlal sahasında esaslı bir hamleye matuf olmak itibariyle Komisyonumuzca da uygun görülmüştür.

Tasarının incelenmesi sırasında:

1. Az alkollü içki sürümünün gittikçe artması, şişe mevzuunun ciddiyetle ele alınmasını gerekli kılmaktadır. İhtiyaca yetecek miktarda ve ucuzlukta şişe yapılamamakta, muhtelif yerlerden boş şişe mübayaası ve nakli birçok külfete, masrafa, enerji israfına ve vasıta işgâline sebep olmaktadır. Bu işin düzene konması

2. Birer ihtiyaç maddesi olan çay ve kahve fiyatlarının tâyininde Hazineye varidat temini mülâhazasından başka düşüncelerin de gözönünde bulundurulması ve Hazineye sağlanmak istenen nispetin, bu maddeler memlekete sokulurken, gümrük resmi ile birlikte makûl hadler dâhilinde tahsil edilmesi suretiyle bu maddelerin tekel konuları arasından çıkarılması işinin Hükümetçe esaslı bir tetkika tâbi tutulması temenkiye değer görülmüştür.

Aynıyle kabul edilen tasarı Kamutayın orna-yına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa takdim olunur.

Başkan Tokat <i>H. N. Keşmir</i> Kâtip İstanbul <i>F. Öymen</i> Diyarbakır <i>Ş. Uluğ</i> İstanbul <i>İ. H. Ulkmen</i> Manisa <i>F. Kurdoğlu</i>	Başkan V. Edirne <i>M. N. Gündüzalp</i> Burdur <i>Ş. Engineri</i> Giresun <i>M. Akkaya</i> Kayseri <i>F. Baysal</i> Samsun <i>M. A. Yörüker</i> Zonguldak <i>E. Erişirgil</i>	Sözcü Rize <i>T. B. Balta</i> Çanakkale <i>S. T. Arsal</i> Giresun <i>A. Sayar</i> Kütahya <i>H. Pekcan</i> Yozgad <i>A. Sungur</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Tekel Genel Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetçe onanacak programa göre fabrika, imal ve doldurma evleri yaptırmak, mevcutları genişletmek ve bunlara gerekli her çeşit makine, alât ve araçlarla teçhiz vasıtaları satın almak ve yıllık ödeme miktarı (10) milyon lirayı geçmemek üzere (50) milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişmeğe Gümrük ve Tekel Bakanı ve faizleriyle birlikte bu miktarları geçmemek üzere bono çıkarmağa Maliye Bakanı yetkilidir.

MADDE 2. — Birinci madde gereğince girişilecek yüklenmeler her yıl Tekel Genel Müdürlüğü Bütçe Kanununa bağlı (A) işaretli cetvellerin özel bölümlerine konulacak ödeneklerle karşlanır.

MADDE 3. — Bu kanun yayım tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanun Maliye ve Gümrük ve Tekel Bakanları yürütür.

Başbakan	Adalet Bakanı
<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>M. Ökmen</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>A. R. Artunkal</i>	<i>Hümi Uran</i>
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
<i>H. Saka</i>	<i>N. E. Sumer</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>Yücel</i>	<i>Sırrı Day</i>
Ekonomi Bakanı	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı
<i>Fuad Sirmen</i>	<i>Dr. S. Konuk</i>
Gümrük ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>T. Coşkan</i>	<i>Ş. R. Hatipoğlu</i>
Ulaştırma Bakanı	Ticaret Bakanı
<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>R. Karadeniz</i>
	Çalışma Bakanı
	<i>Dr. Ş. Irmak</i>